KT-06 · Bài 1

Sở hữu trí tuệ là gì, và vì sao người làm sản phẩm phải biết nó

Lớp Sở hữu trí tuệ, phần người làm sản phẩm cần biết

m.school by MES LAB

Học xong bài này bạn sẽ

- nói được luật Việt Nam chia sở hữu trí tuệ thành ba nhánh, và nhánh nào chạm vào việc của người làm sản phẩm.
- Chỉ ra được trên một sản phẩm quen thuộc những phần nào có thể được bảo hộ, và theo loại quyền nào.
- Nói được hai lý do khác nhau khiến người làm sản phẩm phải biết chuyện này, không để riêng cho người làm pháp chế.

1 · Sở hữu trí tuệ là quyền đối với thứ do trí óc làm ra, và nó khác quyền đối với một đồ vật

- Tổ chức Sở hữu trí tuệ Thế giới (World Intellectual Property Organization, viết tắt là WIPO) định nghĩa sở hữu trí tuệ là những thứ do trí óc con người tạo ra: sáng chế...
- Quyền sở hữu trí tuệ
- Chỗ cần hiểu đầu tiên là quyền này khác quyền đối với một đồ vật.
- Vì sao xã hội lập ra loại quyền này?
- Nhưng quyền này cũng có giới hạn có chủ ý.
- Luật gốc ở Việt Nam là Luật Sở hữu trí tuệ số 50/2005/QH11.

2 · Luật Việt Nam chia sở hữu trí tuệ thành ba nhánh, và người làm sản phẩm chạm vào hai nhánh

- Nhánh thứ nhất là quyền tác giả và quyền liên quan
- Nhánh thứ hai là quyền sở hữu công nghiệp
- Sáng chế (invention): một giải pháp kỹ thuật, dưới dạng sản phẩm hoặc quy trình, để giải một vấn đề xác định bằng cách dùng các quy luật tự nhiên.
- Kiểu dáng công nghiệp (industrial design): hình dáng bên ngoài của sản phẩm, thể hiện bằng hình khối, đường nét, màu sắc hoặc kết hợp các yếu tố đó.
- Nhãn hiệu (trademark): dấu hiệu để người mua phân biệt hàng hoá, dịch vụ của bên này với bên khác.
- Bí mật kinh doanh (trade secret): thông tin có được nhờ bỏ tiền, bỏ công, chưa bị lộ ra ngoài, và dùng được trong kinh doanh.

3 · Mỗi loại quyền sinh ra theo một cách khác nhau, có hạn khác nhau, và chỉ có hiệu lực trong một nước

- Ba điều dưới đây nằm ở Điều 6 và Điều 93 của Luật Sở hữu trí tuệ.
- Điều thứ nhất: quyền sinh ra theo những cách khác nhau
- Hệ quả cho người làm sản phẩm: một bản vẽ đẹp thì tự có quyền tác giả cho chính bản vẽ...
- Bốn cách một quyền ra đời, và vì sao bản vẽ có quyền còn hình dáng làm theo nó thì chưa. -->
- Điều thứ hai: quyền có hạn, và mỗi loại một hạn
- Điều thứ ba: quyền có biên giới

4 · Người làm sản phẩm cần biết sở hữu trí tuệ vì hai lý do khác nhau

- Lý do thứ nhất là để giữ được thứ mình làm ra
- Lý do thứ hai là để đọc được thứ người khác đã công bố
- Sách của chúng tôi nhận xét rằng doanh nghiệp Việt thường không tự nghiên cứu ra công nghệ mới, nên kho sáng chế với họ trước hết là chỗ đi tìm công nghệ đã có.
- Lý do thứ nhất bảo bạn giữ kín cho tới khi đã có quyền.

Bảng tổng hợp

Bảng tổng hợp các loại quyền người làm sản phẩm hay gặp

Loại quyền	Giữ cái gì	Ví dụ trên một sản phẩm	Quyền sinh ra thế nào	Thời hạn theo luật Việt Nam ở ngày viết bài
Sáng chế	cách giải một vấn đề kỹ thuật	cách cho khí nóng chạy vòng trong nồi	được cấp văn bằng sau khi đăng ký	hai mươi năm (giải pháp hữu ích mười năm), tính từ ngày nộp đơn
Kiểu dáng công nghiệp	hình dáng bên ngoài	dáng vỏ nồi, mặt núm vặn	được cấp văn bằng sau khi đăng ký	năm năm, gia hạn được hai lần
Nhãn hiệu	dấu hiệu để người mua phân biệt	tên và logo trên vỏ	được cấp văn bằng sau khi đăng ký, trừ nhãn hiệu nổi tiếng	mười năm, gia hạn được nhiều lần

Bảng tổng hợp

Bảng tổng hợp các loại quyền người làm sản phẩm hay gặp

tiếp

Loại quyền	Giữ cái gì	Ví dụ trên một sản phẩm	Quyền sinh ra thế nào	Thời hạn theo luật Việt Nam ở ngày viết bài
Bí mật kinh doanh	thông tin giữ kín, có giá trị khi dùng	bảng nhiệt độ cho từng món	tự giữ kín, không đăng ký	luật không ghi thời hạn; bị lộ thì mất điều kiện bảo hộ
Chỉ dẫn địa lý	tên vùng gắn với chất lượng của sản phẩm	tên một vùng đặc sản	được cấp văn bằng sau khi đăng ký	không thời hạn

Bảng tổng hợp

Bảng tổng hợp các loại quyền người làm sản phẩm hay gặp

tiếp

Loại quyền	Giữ cái gì	Ví dụ trên một sản phẩm	Quyền sinh ra thế nào	Thời hạn theo luật Việt Nam ở ngày viết bài
Quyền tác giả	tác phẩm	sách hướng dẫn, ảnh trên hộp, phần mềm	tự phát sinh khi tác phẩm thành hình	khác nhau theo loại tác phẩm

Phần giá trị nhất của bài

Chỗ người ta hay làm sai

- **Coi sở hữu trí tuệ là việc của phòng pháp chế**

  Cách tránh là để người làm sản phẩm biết đủ để nhận ra lúc nào phải hỏi, và hỏi sớm.

- **Chỉ nghĩ tới sở hữu trí tuệ sau khi sản phẩm đã làm xong**

  Cách tránh là đặt việc nghĩ về sở hữu trí tuệ vào chặng làm rõ yêu cầu và chặng tìm ý tưởng, như bài 3 sẽ nói.

- **Tưởng có văn bằng rồi là xong**

  Cách tránh là với mỗi văn bằng, ghi lại ba thứ: nó giữ phần nào của sản phẩm, nó hết hạn khi nào, và nó có hiệu lực ở những nước nào.

Ví dụ để khái niệm sáng ra

Ví dụ minh hoạ

- «Phú Quốc» là tên gọi xuất xứ của nước mắm làm ở đảo Phú Quốc.
- Bảo hộ ở Việt Nam không làm cho cái tên ấy được bảo hộ ở châu Âu.
- Ca này cho thấy hai điều của bài.

Điều rút ra: muốn biết một thứ đang được giữ ở đâu, phải hỏi nó đã được bảo hộ ở những nước nào.

Ví dụ dưới đây là ca thật, có văn bản công khai, bạn tra lại được.

Bài tập tự chấm

Thử nhìn lại việc của mình

- Chọn một sản phẩm bạn đang làm hoặc vừa làm xong.
- Chia nó ra năm tới bảy phần: một cơ cấu, một hình dáng, một cái tên, một thông tin nội bộ, một tài liệu đi kèm.
- Với mỗi phần, ghi bên cạnh loại quyền có thể giữ được nó, theo bảng tổng hợp.
- Sau đó ghi thêm hai thứ: phần đó đã có văn bằng hay đang được giữ kín bằng cách nào chưa, và nếu có thì ở những nước nào.
- Đây là bài tập để nhận ra các lớp, không phải để kết luận về quyền của bạn.

Cách tự chấm và lời giải mẫu nằm trong bài trên trang web.

m.school

Đọc trọn bài và làm bài tập tại

mschool.meslab.org/lop/KT-06/bai-01.html

m.school by MES LAB · học không mất phí, không cần đăng nhập